

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Ndob/142/2023
Identifikačné číslo spisu:	8215205175
Dátum vydania rozhodnutia:	22.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8215205175.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beaty Miničovej a členiek senátu Mgr. Sone Pekarčíkovej a JUDr. Jaroslavy Fúrovej, v spore žalobcu: Obchodné centrum - Východ, s.r.o., so sídlom Strojnícka 17, 080 01 Prešov, IČO: 45 954 798, zastúpené Mgr. Ivanom Mazancom, advokátom, Metodova 3331/12, Prešov, proti žalovanému: Y. U., narodený XX. L. XXXX, bytom K. XX, zastúpený Mgr. Marcelom Kandrikom, advokátom, Grešova 7, Prešov, o zaplatenie 40 657,42 eura s príslušenstvom, vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 4Cob/211/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Košiciach s postúpením sporu Krajským súdom v Prešove, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m súdom na konanie o odvolaní v spore je Krajský súd v Košiciach.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 7. novembra 2023 postúpil spor Krajskému súdu v Košiciach, ako súdu príslušnému na konanie v zmysle § 40 v spojení s § 34 ods. 2 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Svoju nepríslušnosť na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Bardejov sp. zn. 1C/342/2015-414 zo dňa 30. júna 2023 Krajský súd v Prešove odôvodnil tým, že žalovaný, ako fyzická osoba bol v konaní označený ako dlžník z dôvodu, že podpísal Dohodu o uznaní záväzku a spôsobe jeho úhrady, z ktorej vyplynulo, že pristúpil k dlhu spoločnosti EKOPRIM TRANS, s.r.o. voči žalobcovi, ktorý vznikol z nájomnej zmluvy. Primárnymi subjektmi nájomnej zmluvy boli podnikatelia, a teda ide o záväzkový vzťah medzi podnikateľmi, kedy je pri ich vzniku zrejmé, s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti, čím je daný právny režim záväzkového vzťahu podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). To, že primárne subjekty nájomnej zmluvy umožnili pristúpenie žalovaného k dlhu nič nemení na skutočnosti, že ide o obchodnoprávny vzťah medzi podnikateľmi. Krajský súd v Prešove poukázal, že na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v obchodnoprávnych sporoch je od 1. júna 2023 príslušný Krajský súd v Košiciach, pričom nejde len o rozhodnutia vydané v obchodnoprávnych sporoch súdmi podľa § 22 písm. b) a e) CSP, ale o rozhodnutia všetkých súdov prvej inštancie, spadajúcich do obvodov krajských súdov podľa § 22 písm. b) a e) CSP (uznesenie

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Ndob/5/2023).

3. S postúpením veci nesúhlasil Krajský súd v Košiciach a predložil vec spoločne nadriadenému súdu podľa § 43 ods. 2 CSP. Krajský súd v Košiciach poukázal, že predmetný spor je civilnoprávnym sporom, a preto je aj naďalej funkčne príslušným súdom na prejednanie odvolania voči rozsudku Krajský súd v Prešove. Podľa Krajského súdu v Košiciach sa žalobca v konaní voči žalovanému domáha nároku založenému na základe Dohody o uznaní záväzku a spôsobe jeho úhrady zo dňa 31. januára 2014 (ďalej len „dohoda“). Stranami sporu, ako aj predmetnej dohody, nie sú na oboch stranách subjekty, ktoré sú podnikateľmi, a preto sa tento ich vzťah nemôže riadiť § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka. Nejde ani o absolútny obchodný záväzkový vzťah podľa § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka a ani fakultatívny obchodný záväzkový vzťah podľa § 262 Obchodného zákonníka. Rovnako o ňom nemožno uvažovať ani ako o relatívnom obchodnom záväzkovom vzťahu. Z obsahu dohody ani nevyplyva, že by na oboch jej stranách vystupovali subjekty, ktoré majú postavenie podnikateľa podľa § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že záväzkový vzťah by sa s prihliadnutím na všetky okolnosti týkal ich podnikateľskej činnosti a ani to, že by bol účastníkom dohody subjekt verejného práva podľa § 261 ods. 2 až 5 Obchodného zákonníka.

4. Krajský súd v Košiciach dal do pozornosti, že Krajský súd v Prešove už rozhodoval vo veci uznesením sp. zn. 13Co/2/2023 zo dňa 1. februára 2023 o odvolaní žalovaného proti rozsudku pre zmeškanie Okresného súdu Bardejov sp. zn. 1C/342/2014-243 zo dňa 6. apríla 2022 a o odvolaní žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov sp. zn. 1C/342/2015-343 zo dňa 11. augusta 2022. V čase svojho rozhodnutia Krajský súd v Prešove nenamietal, že ide o obchodnoprávny spor. Rovnako Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 19Co/7/2017 zo dňa 14. februára 2017 potvrdil uznesenie Okresného súdu Bardejov sp. zn. 1C/342/2015-67 zo dňa 25. augusta 2016, ktorým súd prvej inštancie prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 1C/193/2016. Podľa Krajského súdu v Košiciach je zrejmé, že pri občianskoprávnom spore je i naďalej zachovaná funkčná príslušnosť Krajského súdu v Prešove, ako odvolacieho súdu pre Okresný súd Bardejov a to aj po zmenách CSP účinných od 1. júna 2023.

5. K postúpeniu sporu Krajskému súdu v Košiciach podal námietku žalovaný a uviedol, že predmetom konania je nárok žalobcu voči žalovanému ako pristupujúcemu dlžníkovi na základe dohody. Záväzkový vzťah medzi žalovaným a žalobcom nie je obchodnoprávnej povahy, a to bez ohľadu na to, že hlavným dlžníkom z predmetnej dohody je obchodná spoločnosť. Predmetná vec už bola raz v prebiehajúcom konaní posudzovaná Krajským súdom v Prešove, ako vec civilná. Vzťah medzi žalovaným a žalobcom pramení z ustanovení Občianskeho zákonníka a žalovaný v spore vystupuje ako fyzická osoba bez oprávnenia na podnikanie. Žalovaný navrhol, aby Krajský súd v Košiciach bezodkladne predložil súdny spis na rozhodnutie o príslušnosti.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Košiciach a Krajskému súdu v Prešove, vzhľadom na predloženie nesúhlasu Krajského súdu v Košiciach s postúpením sporu Krajským súdom v Prešove v zmysle § 43 ods. 2 CSP tento nesúhlas prejednal a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Košiciach s postúpením sporu nie je dôvodný.

7. Podľa § 22 CSP (Príslušnosť v obchodnoprávných sporoch), na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

8. Podľa § 34 ods. 1 CSP, ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

9. Podľa § 34 ods. 2 CSP, na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa:

- a) § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,
- b) § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,
- c) § 22 písm. e) a § 23 písm. e) je príslušný Krajský súd v Košiciach.

10. Podľa § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia hlavného pojednávania alebo predbežného pojednania veci.

11. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

12. Podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, tretia časť Obchodného zákonníka upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

13. Podľa § 533 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), kto bez súhlasu dlžníka dohodne písomne s veriteľom, že splní za dlžníka jeho peňažný záväzok, stáva sa dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi a obaja dlžníci sú zaviazaní spoločne a nerozdielne.

14. Najvyšší súd z obsahu spisu zistil, že dňa 31. januára 2014 uzavreli pôvodný žalobca Ing. Ľubomír Duplák - EKOPRIM, obchodná spoločnosť EKOPRIM TRANS, s.r.o. a žalovaný Y. U. Dohodu o uznaní záväzku a spôsobe jeho úhrady (ďalej len „dohoda“). Predmetom dohody bolo uznanie záväzku vo výške 135 524,72 eura, ktorý vznikol z nájomnej zmluvy uzavretej dňa 1. januára 2013 medzi prenajímateľom Ing. Ľubomírom Duplákom - EKOPRIM, ako oprávneným a nájomcom obchodnou spoločnosťou EKOPRIM TRANS, s.r.o. ako povinným (ďalej len „nájomná zmluva“) a pristúpenie dlžníka žalovaného Y. U. k dlhu spoločnosti EKOPRIM TRANS, s.r.o. podľa § 533 a nasl. Občianskeho zákonníka.

15. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť je potrebné predovšetkým zodpovedať otázku, či predmetom konania o odvolaní voči rozsudku Okresného súdu Bardejov je občianskoprávna, alebo obchodnoprávna vec. Najvyšší súd preskúmaním spisu zistil, že Krajský súd v Prešove odvodzuje obchodnoprávny charakter sporu z nájomnej zmluvy a Krajský súd v Košiciach občianskoprávny charakter sporu z dohody.

16. Najvyšší súd podotýka, že predmetnú dohodu uzatvorenú medzi tromi zmluvnými stranami nie je možné vzhľadom na jej obsah považovať za právny dôvod vzniku žalovaného nároku, ale výlučne za formu zabezpečenia hlavného nároku žalobcu, ktorý vznikol z nájomnej zmluvy. Pre lepšiu prehľadnosť najvyšší súd konštatuje, že predmetná dohoda je zložená z dvoch samostatných právnych úkonov. Prvým právnym úkonom je uznanie dlhu zo strany dlžníka obsiahnuté v čl. I bod 1.1. - 1.5. dohody. Vo vzťahu k tomuto právnemu úkonu je relevantný prejav vôle dlžníka, a teda spoločnosti EKOPRIM TRANS, s.r.o., ktorým spoločnosť zabezpečila pôvodný obchodný záväzkový vzťah v súlade s § 323 Obchodného zákonníka. Druhým právnym úkonom obsiahnutým v dohode je pristúpenie žalovaného k dlhu podľa 533 a nasl. Občianskeho zákonníka vyjadrené v čl. I bod 1.7. a 1.8 dohody. Pre tento právny úkon sú tak relevantné najmä prejavy vôle žalovaného a pôvodného žalobcu. Na jeho podklade je veriteľ oprávnený vymáhať dlh z nájomnej zmluvy aj od žalovaného.

17. Je nespochybniteľné a najvyšší súd ani nerozporuje, že dohoda je právnym dôvodom pre uplatnenie

možnosti žalobcu vymáhať dlh nielen od obchodnej spoločnosti EKOPRIM TRANS, s.r.o., ale aj od žalovaného ako solidárneho dlžníka v dôsledku realizovanej kumulatívnej intercesie. Význam dohody o pristúpení k záväzku spočíva v stanovení okruhu subjektov, od ktorých je možné vymáhať pohľadávku. Pristúpenie k záväzku nedefinuje podstatu a ani právny režim už existujúceho záväzku, nakoľko pristúpením nedochádza k zmene v obsahu záväzku, ale len k zmene subjektu. Predmetnú dohodu preto nemožno označiť za právny dôvod vzniku samostatného nároku žalobcu voči žalovanému na vymáhanie peňažného plnenia, pretože v jej dôsledku nevznikla nová pohľadávka voči novému dlžníkovi, ani sa nezmenil obsah už existujúcej pohľadávky.

18. Dohoda o pristúpení k záväzku môže byť uzatvorená aj bez účasti pôvodného dlžníka. Pristúpením k peňažnému záväzku sa pristupujúci dlžník nestáva ďalšou zmluvnou stranou pôvodného vzťahu, ale len zaviazaným subjektom v rozsahu subjektívnej povinnosti dlžníka voči jeho veriteľovi. Aj napriek rozlišovaniu právneho dôvodu vzniku záväzku (v tomto prípade nájomnej zmluvy) a subjektívnej povinnosti (dlhu dlžníka voči veriteľovi), nie je možné opomínať, že dlh dlžníka voči žalobcovi vznikol nezávisle a bez ohľadu na pristúpenie žalovaného k dlhu.

19. Obchodnoprávny režim záväzkového vzťahu sa v súlade s § 261 ods. 1 odvodzuje od právneho statusu podnikateľa subjektov, ktorí sa stávajú účastníkmi určitého právneho vzťahu. Status a povaha subjektu je v súlade s § 261 ods. 8 rozhodujúca pri vzniku záväzku. Z obsahu spisu vyplýva, že záväzkový vzťah vznikol pôvodne medzi prenajímateľom Ing. Ľubomírom Duplákom - EKOPRIM a nájomcom spoločnosťou EKOPRIM TRANS, s.r.o., pričom je s prihliadnutím na všetky okolnosti zrejmé, že predmetný záväzkový vzťah sa týkal ich podnikateľskej činnosti a ide o obchodný záväzkový vzťah. Vznik nároku na zaplatenie žalovaného peňažného plnenia teda vznikol z obchodného záväzkového vzťahu. Pristúpenie nového dlžníka nie je spôsobilé zmeniť obchodnoprávny režim už vzniknutej pohľadávky žalobcu. Najvyšší súd preto považuje za nesprávnu právnu úvahu Krajského súdu v Košiciach, ktorý odvodzuje občianskoprávny charakter sporu od uzavretej dohody, ktorá však nie je právnym dôvodom vzniku záväzku veriteľa voči dlžníkovi a nie je ani spôsobilá zmeniť právny režim už predtým vzniknutého právneho nároku žalobcu na vyplatenie peňažného plnenia z nájomnej zmluvy.

20. Najvyšší súd sumarizuje, že pristúpením fyzickej osoby k dlhu v obchodnoprávnom režime nedochádza k vzniku nového záväzku, ani k zmene obchodnoprávneho režimu záväzku na občianskoprávny. Žalovaný sa pristúpením k záväzku stal len ďalším dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi a uzavretím dohody akceptoval obchodnoprávny režim záväzkového vzťahu daný v momente vzniku záväzkového vzťahu (k tomu pozri aj obdobný právny názor najvyššieho súdu v rozhodnutiach sp. zn. 3Obdo/12/2019 a 3Ndc/4/2023). Akýkoľvek spor týkajúci sa nároku z nájomnej zmluvy uzavretej medzi podnikateľmi podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka musí byť bez ohľadu na neskoršiu zmenu v osobe veriteľa alebo dlžníka riešený, ako obchodnoprávna vec.

21. Pre doplnenie najvyšší súd uvádza, že ani opakované rozhodovanie senátu občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove v tejto veci nemôže byť dôvodom na spochybnenie postúpenia sporu na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu funkčne príslušnému na rozhodovanie o odvolaniach v obchodnoprávných veciach. Funkčnú príslušnosť súd v súlade s § 40 CSP skúma ex offo, na rozdiel od miestnej, alebo kauzálnej príslušnosti v obchodnoprávných sporoch, počas celého konania a nie je viazaný žiadnym podaním zo strany účastníka konania. Odvolací súd rovnako nie je viazaný žiadnou lehotou, ktorá by určovala, dokiaľ je povinný vec postúpiť funkčne príslušnému súdu.

22. Najvyšší súd len okrajovo k nadväzujúcej otázke výkladu § 34 ods. 2 CSP vo vzťahu k obchodnoprávnym sporom, kedy okresným súdom konajúcim a rozhodujúcim v prvej inštancii, nie je okresný súd vymedzený v § 22 písm. d) až h) CSP, uvádza, že v tomto prípade bol okresným súdom rozhodujúcim v prvej inštancii Okresný súd Bardejov, teda okresný súd patriaci podľa § 3 ods. 5 písm. a) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov do obvodu Krajského súdu v Prešove.

23. Vychádzajúc z gramatického výkladu § 34 ods. 2 CSP, najmä z časti na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa..., kde bol zákonodarcom zvolený dôraz na konanie vymedzené v § 22 CSP (a nie na súd rozhodujúci podľa § 22 CSP), ktorý upravuje kauzálnu príslušnosť súdu v obchodnoprávných sporoch, ako aj z teleologického výkladu zohľadňujúceho účel novely, ktorým je špecializácia súdov (vrátane odvolacích súdov) s cieľom zabezpečenia rýchlosti, kvality a efektívnosti rozhodovania, za súčasnej absencie prechodného ustanovenia, ktoré by obsahovalo odlišnú úpravu, dospel najvyšší súd k záveru, že § 34 ods. 2 CSP je potrebné od 1. júna 2023 aplikovať aj v takom prípade, keď okresný súd rozhodujúci obchodnoprávny spor v prvej inštancii nie je jedným z okresných súdov vymedzených v § 22 písm. d) až h) CSP. Preto, pokiaľ súdom rozhodujúcim v prvej inštancii je Okresný súd Bardejov, ktorý patrí do obvodu Krajského súdu v Prešove, je potrebné aplikovať § 34 ods. 2 písm. c) CSP a príslušným na konanie o odvolaní je Krajský súd v Košiciach.

24. Najvyšší súd opakovane uvádza, že si je vedomý zložitosti otázok vyvolaných novelou a nejednoznačností až rozporností novej právnej úpravy. Zvažujúc aj prísne formalistický výklad (kde okresnými súdmi podľa § 34 ods. 2 CSP by bolo potrebné vnímať jedine okresné súdy vymedzené v § 22 písm. d) až h) CSP), ktorý by zapríčinil dvojkoľajnosť posudzovania funkčnej príslušnosti odvolacích súdov v obchodnoprávných sporoch, najvyšší súd uprednostnil výklad, ktorý rešpektuje účel prijatej novely a zabezpečí jednotné posudzovanie funkčnej príslušnosti odvolacích súdov v obchodnoprávných sporoch za účinnosti novely. Najvyšší súd aplikoval pri zvolenom riešení aj základné princípy Civilného sporového poriadku vymedzené v čl. 4 ods. 1 CSP a čl. 17 CSP.

25. Najvyšší súd vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Košiciach s postúpením mu tohto sporu Krajským súdom v Prešove nie je dôvodný. Krajský súd v Košiciach je funkčne príslušným na prejednanie tohto obchodnoprávneho sporu.

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.